

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده علوم پایه و گروه شیمی

پایان نامه برای دریافت کارشناسی ارشد (M.Sc)

گرایش: شیمی معدنی

عنوان:

مطالعه ترمودینامیکی کمپلکسهای برخی آنتی بیوتیکها با استفاده از برنامه kin fit

استاد راهنما:

دکتر آذر باقری قمی

استاد مشاور:

دکتر راهبه امیری دهخوارقانی

پژوهشگر:

راضیه رحیمی فر

تابستان ۱۳۹۱

تقدیم به:

پدرم که اگر ایستادم، قامتم بود واگر گام برداشتم به استواری گامهای او بودو عالمانه به من آموخت تا چگونه در عرصه زندگی، ایستادگی را تجربه کنم.

و به مادرم دریای بی کران از خود گذشتگی و عشق که وجودم برایش همه رنج و محنت بود و وجودش برایم همه آرامش و دلگرمی .

و به همسرم ،اسطوره زندگیم،پناه خستگیم و امید بودم.

پروردگارا:

نه میتوانم موهایشان را که در راه عزت من سفید شد، سیاه کنم و نه برای دستهای پینه بسته شان که ثمره تلاش برای افتخار من است، مرهمی دارم . پس توفیقم ده که هر لحظه شکر گزارشان باشم و ثانیه های عمرم را در عصای دست بودنشان بگذرانم.

تشکر و قدردانی

سپاس و ستایش مر خدای را جل و جلاله که آثار قدرت او بر چهره روز روشن، تابان است و انوار حکمت او در دل شب تار، درفشان. آفریدگاری که خویشتن را به ما شناساند و درهای علم را بر ما گشود و عمری و فرصتی عطا فرمود تا بدان، بنده ضعیف خویش را در طریق علم و معرفت بیازماید.

سرکار خانم دکتر آذر باقری استاد راهنمای بزرگوارم:

شما روشنایی بخش تاریکی جان هستید و ظلمت اندیشه را نور می بخشید. چگونه سپاس گویم مهربانی و لطف شما را که سرشار از عشق و یقین است. چگونه سپاس گویم تأثیر علم آموزی شما را که چراغ روشن هدایت را بر کلبه ی محقر وجودم فروزان ساخته است. آری در مقابل این همه عظمت و شکوه شما مرا نه توان سپاس است و نه کلام وصف. همچنین از استاد مشاور عزیزم سرکار خانم دکتر راهبه امیری که در این دوران تحصیل همواره از محضرشان بهره مند گردیده ام، خاضعانه سپاسگزارم و از خداوند متعال عمری طولانی و پر برکت برای این بزرگواران خواستارم.

سپاس گزار کسانی هستم که سراغاز تولد من هستند. از یکی زاده می شوم و از دیگری جاودانه. استادی که سپیدی را بر تخته سیاه زندگیم نگاشت و مادری که تار مویی از او پپای من سیاه نماند.

بسمه تعالی

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب راضیه رحیمی فر دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد نا پیوسته به شماره دانشجویی ۸۹۰۶۵۶۴۵۰۰۰ در رشته شیمی معدنی که در تاریخ.....

از پایان نامه خود تحت عنوان : مطالعه ترمودینامیکی کمپلکس ها ی برخی آنتی بیوتیک ها با استفاده از برنامه kin fit با کسب نمره ..... و درجه ..... دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم :

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه ، کتاب ، مقاله و ...) استفاده نموده ام ، مطابق ضوابط و رویه های موجود ، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام .

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح ، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است .

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل ، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب ، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم ، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم .

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود ، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت .

نام و نام خانوادگی :

راضیه رحیمی فر

تاریخ و امضاء :

بسمه تعالی

در تاریخ :

دانشجوی کارشناسی ارشد آقای / خانم راضیه رحیمی فر از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره
بحروف و با درجه مورد تصویب قرار گرفت .

امضاء استاد راهنما

چکیده :

در این تحقیق، واکنشهای تشکیل کمپلکس بین پالادیم (II) کلراید، نیترات کبالت (II) و کلرید آهن (III) با سولفامتوکسازول و تریمتوپریم توسط یک روش ساده، سریع و ارزان اسپکتروفتومتری UV - Vis مطالعه شده است. این روش بر اساس اندازه گیری جذب در طول موج ماکزیمم با سولفامتوکسازول در ۴۰۰، ۶۵۰ و ۴۲۰ نانومتر و با تریمتوپریم در ۴۱۸، ۶۵۰ و ۴۲۶ نانومتر به ترتیب برای هر کمپلکس می باشد. روش اول بر اساس تشکیل کمپلکس زرد متمایل به قهوه ای بین سولفامتوکسازول-پالادیم (II) کلراید و تریمتوپریم با پالادیم (II) کلراید در بافر استات با $\text{pH} = 3 - 6$ در حضور سدیم لوریل سولفات (SLS) به عنوان سورفکتانت است. دومین روش بر اساس تشکیل کمپلکس بنفش بین سولفامتوکسازول - نیترات کبالت (II) و تریمتوپریم - نیترات کبالت (II) در بافر استات و حلال اتانول است. سومین روش بر اساس کمپلکس آجری بین سولفامتوکسازول-کلرید آهن و تریمتوپریم - کلرید آهن در بافر می باشد. شرایط واکنش بررسی شدند و همه ی آنها بهینه شدند. ثابت تشکیل کمپلکس ها توسط روش جاب و نسبت مولی تعیین شد. نتایج نشان می دهد که ثابت تشکیل برای هر ۳ کمپلکس ۲:۱ (فلز یا واکنشگر - لیگاند) می باشد. pK کمپلکس ها در دمای ۱۵، ۲۵، ۳۵ و ۴۵ درجه سانتیگراد محاسبه شد. پارامترهای ترمودینامیکی ($\Delta G, \Delta H, \Delta S$) واکنش تشکیل کمپلکس از وابستگی دما به ثابت پایداری بدست آمد. رنج خطی تبعیت از قانون بیر برای سولفامتوکسازول با استفاده از کلرید پالادیم (II)، نیترات کبالت (II) و کلرید آهن (III) به ترتیب برابر با $25-227$ ، $2,53-227$ و $202-$ 25 و برای تریمتوپریم با استفاده از کلرید پالادیم (II)، نیترات کبالت (II) و کلرید آهن (III) به ترتیب برابر با $29,3-261$ ، $58,06-261$ ، $29-261$ μl بدست آمد. با استفاده از کمپلکس های فلزی و کمپلکس انتقال بار تشکیل شده در شرایط بهینه و اندازه گیری آنها توسط روش اسپکتروفتومتری میتوان روشی حساس، دقیق، سریع و گزینشی برای تعیین داروی سولفامتوکسازول-تریمتوپریم (کوتریموکسازول) در نمونه های دارویی مانند قرص پیشنهاد کرد، همچنین این روش می تواند جایگزین مناسبی برای روش های گران و پیچیده در آنالیز داروی کوتریموکسازول باشد. تحلیل آماری نتایج بدست آمده، صحت، دقت و حساسیت روش پیشنهاد شده را اثبات می کند و همچنین این روش می تواند برای تعیین داروی کوتریموکسازول در نمونه های دارویی در آزمایشگاههای کنترل کیفیت بکاربرده شود. از محاسبه ثابت پایداری کمپلکس ها، میتوان دریافت که روشی مؤثر برای کاهش فلزات کبالت، آهن و پالادیم و اثرات مضر آنها در بدن می باشد که در کیلیت درمانی به کار برده می شود.

فصل اول: بررسی اجمالی تحقیق

- ۱-۱ بیان مسئله ۲
- ۲-۱ هدف های تحقیق ۲
- ۳-۱ اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن ۳
- ۴-۱ سوالات یا فرضیه های تحقیق ۴
- ۵-۱ مدل تحقیق ۴
- ۶-۱ تعاریف عملیاتی متغیرها و واژه های کلیدی ۴
- ۷-۱ روش تحقیق ۶
- ۸-۱ قلمرو تحقیق ۷
- ۹-۱ محدودیت ها و مشکلات تحقیق ۷

فصل دوم: بخش تئوری

- ۱-۱ مقدمه ای بر آنتی بیوتیک ها ۹
- ۱-۱-۱ سولفونامیدها و پیشینه آن ۹
- ۱-۱-۲ آتری متوپریم ۱۸
- ۱-۲-۱ عوارض نامطلوب ۱۸
- ۱-۲-۳ سولفامتوکسازول ۱۹
- ۱-۲-۴ کوتریموکسازول ۲۲
- ۱-۲-۴-۱ فارماکولوژی ۲۲
- ۱-۲-۴-۲ فارماکوکینتیک ۲۳
- ۱-۲-۴-۳ موارد مصرف ۲۳
- ۱-۲-۴-۴ موارد منع مصرف ۲۴
- ۱-۲-۴-۵ احتیاط ۲۴
- ۱-۲-۴-۶ تداخلات دارویی ۲۴
- ۱-۲-۴-۷ عوارض جانبی ۲۵
- ۱-۲-۴-۸ عوارض ناشی از کوتریموکسازول ۲۵

- ۲-۲ پیشینه تعیین تریمتوپریم و سولفامتوکسازول ۲۶
- ۳-۲ کمپلکس های فلزی ۳۲
- ۱-۳-۲ طبقه بندی بر اساس لیگاند در کمپلکس های فلزی ۳۳
- ۲-۳-۲ کمپلکس های فلزی در درمان بیماری ها ۳۴
- ۳-۳-۲ کمپلکس های آهن با لیگاند های AC ۳۴
- ۴-۲ کبالت ۳۴
- ۱-۴-۲ اثرات کبالت بر سلامتی انسان ۳۵
- ۵-۲ آهن ۳۶
- ۱-۵-۲ وظایف آهن در بدن ۳۷
- ۲-۵-۲ نقش آهن در بدن ۳۸
- ۶-۲ پالادیوم [۱۷۰،۱۷۱] ۳۸
- ۱-۶-۲ اثرات پالادیم بر روی سلامتی ۳۹
- ۲-۶-۲ خصوصیات قابل توجه ۴۰
- ۳-۶-۲ کاربردها ۴۰
- ۷-۲ لیت درمانی ۴۱
- ۸-۲ دستگاه وری تنوری و اسپکتروفوتومتری ۴۴
- ۱۱-۸-۲ اصول دستگاهی ۴۴
- ۱۲-۸-۲ اجزای سازنده دستگاه ۴۶
- ۱-۲-۸-۲ منابع تابش ۴۶
- ۲-۲-۸-۲ سل ها ۴۶
- ۳-۲-۸-۲ تکفام ساز ۴۷
- ۴-۲-۸-۲ آشکار ساز ۴۷
- ۵-۲-۸-۲ تقویت کننده ۴۷
- ۶-۲-۸-۲ قرائت کننده ۴۷
- ۳-۸-۲ عملکرد دستگاه اسپکترو فوتومتری ۴۷
- ۴-۸-۲ اندازه گیری شدت نور طیف سنج و نورسنج دستگاه اسپکتروفوتومتر ۴۸
- ۵-۸-۲ فیزیولوژی ۴۸
- ۹-۲ بررسی قانون بیر لامبرت و اسپکتروفوتومتری ۴۸
- ۱-۹-۲ قانون بیر - لامبرت ۴۸
- ۲-۹-۲ حدود اعتبار قانون بیر ۴۹

- ۱۰-۲ متداولترین روش های محاسبه نسبت مولی فلز و واکنشگر .....
- ۱۰-۲-۱-۱ روش تغییرات پیوسته جاب .....
- ۱۰-۲-۲-۱ روش نسبت مولی .....
- ۱۰-۲-۳-۱ روش نسبی شیبی یا ضریب زاویه .....

فصل سوم: بخش تجربی

- پیشگفتار .....
- ۱-۳ اسپکتروفوتومتری و تشکیل کمپلکس پالادیم کلراید (II) و سولفامتوکسازول .....
- ۲-۱-۳ تجهیزات و لوازم شیشه ای .....
- ۳-۱-۳ محلول سازی .....
- ۱-۳-۱-۳ تهیه محلول ۰,۰۰۰۲ مولار از ماده موثره سولفامتوکسازول .....
- ۲-۳-۱-۳ تهیه محلول ۰,۰۰۲ پالادیم کلراید .....
- ۴-۱-۳ تعیین Λ_{MAX} .....
- ۵-۱-۳ بهینه سازی شرایط واکنش .....
- ۱-۵-۱-۳ تعیین حجم بهینه پالادیوم کلراید (II) .....
- ۲-۵-۱-۳ بهینه کردن PH .....
- ۳-۵-۱-۳ تعیین حجم بهینه SLS .....
- ۴-۵-۱-۳ تعیین میزان بهینه دما .....
- ۵-۵-۱-۳ تعیین زمان بهینه .....
- ۶-۱-۳ تغییرات پیوسته یا روش جاب .....
- ۷-۱-۳ روش نسبت مولی .....
- ۸-۱-۳ منحنی کالیبراسیون .....
- ۲-۳ اسپکتروفوتومتری و تشکیل کمپلکس پالادیوم کلراید (II) و تریمتوپریم .....
- ۱-۲-۳ مواد و واکنشگر .....
- ۲-۲-۳ تجهیزات و لوازم شیشه ای .....
- ۱-۳-۲-۳ تهیه محلول ۰,۰۰۰۲ مولار از ماده موثره تری متوپریم .....
- ۲-۳-۲-۳ تهیه محلول ۰,۰۰۲ پالادیم کلراید .....
- ۴-۲-۳ تعیین Λ_{MAX} .....

- ۶۲..... ۵-۲-۳ بهینه سازی شرایط واکنش
- ۶۲..... ۱-۵-۲-۳ تعیین حجم بهینه پالادیوم کلراید (II)
- ۶۲..... ۲-۵-۲-۳ بهینه کردن PH
- ۶۳..... ۳-۵-۲-۳ تعیین حجم بهینه SLS
- ۶۳..... ۴-۵-۲-۳ تعیین میزان بهینه دما
- ۶۳..... ۵-۵-۲-۳ تعیین زمان بهینه
- ۶۴..... ۶-۲-۳ تغییرات پیوسته یا روش جاب
- ۶۴..... ۷-۲-۳ روش نسبت مولی
- ۶۵..... ۸-۲-۳ منحنی کالیبراسیون
- ۶۵..... ۳-۳ اسپکتروفوتومتری و تشکیل کمپلکس نیترات کبالت (II) با سولفامتوکسازول
- ۶۵..... ۱-۳-۳ مواد و واکنشگر
- ۶۵..... ۲-۳-۳ تجهیزات و لوازم شیشه ای
- ۶۶..... ۳-۳-۳ محلول سازی
- ۶۶..... ۱-۳-۳-۳ تهیه محلول ۰,۰۰۵ مولار از نیترات کبالت (II)
- ۶۶..... ۲-۳-۳-۳ تهیه محلول ۰,۰۰۵ مولار از ماده موثره سولفامتوکسازول
- ۶۶..... ۳-۳-۳ تعیین Λ_{MAX}
- ۶۶..... ۴-۳-۳ بهینه سازی شرایط واکنش
- ۶۷..... ۲-۴-۳-۳ بهینه کردن PH
- ۶۷..... ۳-۴-۳-۳ تعیین میزان بهینه دما
- ۶۷..... ۴-۴-۳-۳ تعیین زمان بهینه
- ۶۸..... ۵-۳-۳ تغییرات پیوسته یا روش جاب
- ۶۸..... ۶-۳-۳ روش نسبت مولی
- ۶۹..... ۷-۳-۳ منحنی کالیبراسیون
- ۶۹..... ۴-۳ اسپکتروفوتومتری و تشکیل کمپلکس نیترات کبالت (II) و تریمتوپریم
- ۶۹..... ۱-۴-۳ مواد و واکنشگر
- ۶۹..... ۲-۴-۳ تجهیزات و لوازم شیشه ای
- ۷۰..... ۳-۴-۳ محلول سازی
- ۷۰..... ۱-۳-۴-۳ تهیه محلول ۰,۰۰۵ مولار از ماده موثره تریمتوپریم
- ۷۰..... ۲-۳-۴-۳ تهیه محلول ۰,۰۰۵ نیترات کبالت (II)
- ۷۰..... ۴-۴-۳ تعیین Λ_{MAX}

- ۷۰-۳-۵ بهینه سازی شرایط واکنش ۷۰
- ۷۰-۳-۵-۱ تعیین حجم بهینه نیترات کبالت (II) ۷۰
- ۷۱-۳-۵-۲ بهینه کردن PH ۷۱
- ۷۱-۳-۵-۳ تعیین میزان بهینه دما ۷۱
- ۷۱-۳-۵-۴ تعیین زمان بهینه ۷۱
- ۷۲-۳-۵-۶ تغییرات پیوسته یا روش جاب ۷۲
- ۷۲-۳-۵-۷ روش نسبت مولی ۷۲
- ۷۳-۳-۵-۸ منحنی کالیبراسیون ۷۳
- ۷۳-۳-۵ اسپکتروفوتومتری و تشکیل کمپلکس کلرید آهن (III) و سولفامتو کسازول ۷۳
- ۷۳-۳-۵-۱ مواد و واکنشگر ۷۳
- ۷۳-۳-۵-۲ تجهیزات و لوازم شیشه ای ۷۳
- ۷۴-۳-۵-۳ محلول سازی ۷۴
- ۷۴-۳-۵-۳-۱ تهیه محلول ۰,۰۰۵ مولار از ماده موثره سولفامتو کسازول ۷۴
- ۷۴-۳-۵-۳-۲ تهیه محلول ۰,۰۵ کلرید آهن ۷۴
- ۷۴-۳-۵-۴ تعیین Δ_{MAX} ۷۴
- ۷۴-۳-۵-۵ بهینه سازی شرایط واکنش ۷۴
- ۷۴-۳-۵-۵-۱ تعیین حجم بهینه کلرید آهن ۷۴
- ۷۵-۳-۵-۵-۲ بهینه کردن PH ۷۵
- ۷۵-۳-۵-۵-۳ تعیین میزان بهینه دما ۷۵
- ۷۵-۳-۵-۵-۴ تعیین زمان بهینه ۷۵
- ۷۶-۳-۵-۶ تغییرات پیوسته یا روش جاب ۷۶
- ۷۶-۳-۵-۷ روش نسبت مولی ۷۶
- ۷۷-۳-۵-۸ منحنی کالیبراسیون ۷۷
- ۷۷-۳-۶ اسپکتروفوتومتری و تشکیل کمپلکس کلرید آهن (III) و تریمتوپریم ۷۷
- ۷۷-۳-۶-۱ مواد و واکنشگر ۷۷
- ۷۷-۳-۶-۲ تجهیزات و لوازم شیشه ای ۷۷
- ۷۸-۳-۶-۳ محلول سازی ۷۸
- ۷۸-۳-۶-۳-۱ تهیه محلول ۰,۰۰۵ مولار از ماده موثره تریمتوپریم ۷۸
- ۷۸-۳-۶-۳-۲ تهیه محلول ۰,۰۵ کلرید آهن ۷۸
- ۷۸-۳-۶-۴ تعیین Δ_{MAX} ۷۸

۷۸.....	۵-۶-۳ بهینه سازی شرایط واکنش .....
۷۸.....	۱-۵-۶-۳ تعیین حجم بهینه کلرید آهن .....
۷۹.....	۲-۵-۶-۳ بهینه کردن PH .....
۷۹.....	۳-۵-۶-۳ تعیین میزان بهینه دما .....
۷۹.....	۴-۵-۶-۳ تعیین زمان بهینه .....
۸۰.....	۶-۶-۳ تغییرات پیوسته یا روش جاب .....
۸۰.....	۷-۶-۳ روش نسبت مولی .....
۸۱.....	۸-۶-۳ منحنی کالیبراسیون .....
۸۲.....	بحث و نتیجه گیری .....

فصل چهارم: نمودارها

۸۴.....	نمودارها، طیف ها و جداول مربوط به کمپلکس داروی سولفامتوکسازول و کلرید پالادیم (II) .....
۸۵.....	تأثیر دما بر تشکیل کمپلکس سولفامتوکسازول و کلرید پالادیم (II) .....
۹۰.....	شکلها، طیف ها و جداول مربوط به کمپلکس داروی تریمتوپریم و کلرید پالادیم (II) .....
۹۸.....	شکلها، طیف ها و جداول مربوط به کمپلکس داروی سولفامتوکسازول نیترات کبالت (II) .....
۱۰۵.....	شکل ها، طیف ها و جداول مربوط به کمپلکس داروی تریمتوپریم و نیترات کبالت (II) .....
۱۱۲.....	نمودارها، طیف ها و جداول مربوط به کمپلکس داروی سولفامتوکسازول با کلرید آهن (III) .....
۱۱۹.....	نمودارها، طیف ها و جداول مربوط به کمپلکس داروی تریمتوپریم با کلرید آهن (III) .....

فصل پنجم: نتیجه گیری

۱۳۸.....	نمودار خروجی نرم افزار KIN FIT برای تریمتوپریم با نیترات کبالت .....
۱۳۲.....	نمودارهای خروجی نرم افزار KIN FIT داروی سولفامتوکسازول با کلرید پالادیم .....
۱۳۴.....	نمودارهای خروجی نرم افزار KIN FIT داروی تریمتوپریم با کلرید پالادیم .....
۱۳۶.....	نمودارهای خروجی نرم افزار KIN FIT سولفامتوکسازول و نیترات کبالت .....
۱۳۸.....	نمودار خروجی نرم افزار KIN FIT برای تریمتوپریم با نیترات کبالت .....
۱۴۰.....	نمودارهای خروجی نرم افزار KIN FIT سولفامتوکسازول با کلرید آهن .....
۱۴۲.....	نمودارهای خروجی نرم افزار KIN FIT برای تریمتوپریم با کلرید آهن .....

فهرست اشکال

- شکل ۱-۲ ساختار گروه عاملی سولفونامید ۱۱
- شکل ۲-۲ هیدروکلروتیازید، از انواع داروهای سولفونامیدی ۱۲
- شکل ۳-۲ فروسمید، از انواع سولفونامیدها ۱۲
- شکل ۴-۲ واکنش زنجیره ای برای تشکیل ترکیبات زرد-نارنجی آزو ۱۴
- شکل ۵-۲ روشهای جدید اسکترپوتومتی ۱۶
- شکل ۶-۲ ساختار مولکولی ۵-(۳،۴،۵-تریمتوکسی بنزیل) پریمیدین-۲،۴-دی-آمین (تریمتوپریم) ۱۸
- شکل ۷-۲ کمپلکس فلز(II) با تریمتوپریم، کبالت، پالادیوم ۱۹
- شکل ۸-۲ ساختار شیمیایی سولفامتوکسازول ۱۹
- شکل ۹-۲ ساختار پیشنهادی برخی از کمپلکس های فلز-دارو مخلوط سولفامتوکسازول-کلوکساسیلین ۲۰
- شکل ۱۰-۲: ساختار کمپلکس انتقال بار [(SZ)(DDQ)] ۲۱
- شکل ۱۱-۲: ساختار کمپلکس انتقال بار [(SZ)(CHL)] ۲۱
- شکل ۱۲-۲: ساختار کمپلکس انتقال بار [(SZ)(PA)] ۲۲
- شکل ۱۳-۲ ساختار بلوری عنصر کبالت ۳۵
- شکل ۱۴-۲ عنصر آهن در طبیعت ۳۶
- شکل ۱۵-۲ ساختار بلوری عنصر پالادیوم ۳۹
- شکل ۱۶-۲ عنصر پالادیوم در طبیعت ۴۰
- شکل ۱۷-۲ نمونه ای از ساختمان کی لیت ۴۳
- شکل ۱۸-۲ دستگاه اسپکتروفتومتی ۴۴
- شکل ۱۹-۲ اسپکتروفتومتی دو شعاعی ۴۵
- شکل ۲۰-۲ روش تغییرات پیوسته (روش جاب) ۵۱
- شکل ۲۱-۲ روش نسبت مولی ۵۱

جداول

- جدول ۱-۲ ساختار شیمیایی ترکیبات آنتی باکتریال ۱۰
- جدول ۲-۲ ساختار داروهای سولفا ۱۳
- جدول ۲-۳: پیشینه تعیین سولفونامیدها، تریمتوپریم و سولفامتوکسازول ۳۰
- جدول ۴-۱ تأثیر pH بر جذب کمپلکس سولفامتوکسازول و کلرید پالادیم (II) ۸۵
- جدول ۴-۲ تأثیر دما بر تشکیل کمپلکس سولفامتوکسازول و کلرید پالادیم (II) ۸۶
- جدول ۴-۳ تأثیر زمان بر تشکیل کمپلکس سولفامتوکسازول و کلرید پالادیم (II) ۸۶
- جدول ۴-۴ تأثیر pH بر جذب کمپلکس تریمتوپریم و کلرید پالادیم (II) ۹۲
- جدول ۴-۵ تأثیر دما بر تشکیل کمپلکس تریمتوپریم و کلرید پالادیم (II) ۹۲
- جدول ۴-۶ تأثیر زمان بر تشکیل کمپلکس تریمتوپریم و کلرید پالادیم (II) ۹۳
- جدول ۴-۷ تأثیر pH بر جذب کمپلکس سولفامتوکسازول و نیترات کبالت (II) ۱۰۰
- جدول ۴-۸ تأثیر دما بر تشکیل کمپلکس تریمتوپریم و نیترات کبالت (II) ۱۰۰
- جدول ۴-۹ تأثیر زمان بر تشکیل کمپلکس تریمتوپریم و نیترات کبالت (II) ۱۰۱
- جدول ۴-۱۰ تأثیر pH بر جذب کمپلکس تریمتوپریم و نیترات کبالت (II) ۱۰۶
- جدول ۴-۱۱ تأثیر دما بر تشکیل کمپلکس تریمتوپریم و نیترات کبالت (II) ۱۰۷
- جدول ۴-۱۲ تأثیر زمان بر تشکیل کمپلکس تریمتوپریم و نیترات کبالت (II) ۱۰۷
- جدول ۴-۱۳ تأثیر pH بر جذب کمپلکس سولفامتوکسازول و کلرید آهن (III) ۱۱۴
- جدول ۴-۱۴ تأثیر دما بر تشکیل کمپلکس سولفامتوکسازول و کلرید آهن ۱۱۴
- جدول ۴-۱۵ تأثیر زمان بر تشکیل کمپلکس سولفامتوکسازول و کلرید آهن (III) ۱۱۵
- جدول ۴-۱۶ تأثیر pH بر جذب کمپلکس تریمتوپریم و کلرید آهن (III) ۱۲۰
- جدول ۴-۱۷ تأثیر دما بر تشکیل کمپلکس تریمتوپریم و کلرید آهن (III) ۱۲۱
- جدول ۴-۱۸ تأثیر زمان بر تشکیل کمپلکس تریمتوپریم با آهن کلرید آهن (III) ۱۲۱
- جدول ۵-۱ پارامترهای ترمودینامیکی تشکیل کمپلکس سولفامتوکسازول با کلرید پالادیم ۱۴۴
- جدول ۵-۲ پارامترهای ترمودینامیکی تشکیل کمپلکس تریمتوپریم با کلرید پالادیم ۱۴۴
- جدول ۵-۳ پارامترهای نوری کمپلکس سولفامتوکسازول، تریمتوپریم، سولفامتوکسازول-تریمتوپریم 400/80 و کو-تریمتوکسازول با کلرید پالادیم ۱۴۵
- جدول ۵-۴ کارایی روش اسپکتروفتومتری کو-تریمتوکسازول با کلرید پالادیم ۱۴۶
- جدول ۵-۵ پارامترهای ترمودینامیکی تشکیل کمپلکس سولفامتوکسازول با نیترات کبالت ۱۴۶
- جدول ۵-۶ پارامترهای ترمودینامیکی تشکیل کمپلکس تریمتوپریم با نیترات کبالت ۱۴۶

جدول ۵-۷ پارامترهای نوری سولفامتو کسازول، تریمتوپریم، سولفامتو کسازول-تریمتوپریم 400/80 و کوتریموکسازول با نیترات

- ۱۴۷..... کبالت
- جدول ۵-۸ کارایی روش اسپکتروفتومتریکو تریمتوپریموکسازول با نیترات کبالت ..... ۱۴۸.....
- جدول ۵-۹ پارامترهای ترمودینامیکی تشکیل کمپلکس سولفامتو کسازول با کلرید آهن ..... ۱۴۸.....
- جدول ۵-۱۰ پارامترهای ترمودینامیکی تشکیل کمپلکس تریمتوپریم با کلرید آهن ..... ۱۴۹.....
- جدول ۵-۱۱ پارامترهای نوری سولفامتو کسازول، تریمتوپریم، سولفامتو کسازول-تریمتوپریم 400/80 و کوتریموکسازول با کلرید آهن ..... ۱۴۹.....
- جدول ۵-۱۲ کارایی روش اسپکتروفتومتریکو تریمتوپریموکسازول با کلرید آهن ..... ۱۵۰.....

نمودارها

- نمودار ۴-۱ مربوط به داروی سولفامتو کسازول با کلرید پالادیم (II) ..... ۸۴.....
- نمودار ۴-۲ کمپلکس سولفامتو کسازول و کلرید پالادیم (II) در pH های مختلف ..... ۸۵.....
- نمودار ۴-۳ تغییرات پیوسته (روش جاب) برای سولفامتو کسازول با کلرید پالادیم (II) ..... ۸۷.....
- نمودار ۴-۴ نسبت مولی کمپلکس سولفامتو کسازول با کلرید پالادیم (II) در دمای 15°C ..... ۸۸.....
- نمودار ۴-۵ نسبت مولی کمپلکس سولفامتو کسازول با کلرید پالادیم (II) در دمای 25°C ..... ۸۸.....
- نمودار ۴-۶ نسبت مولی کمپلکس سولفامتو کسازول با کلرید پالادیم (II) در دمای 35°C ..... ۸۹.....
- نمودار ۴-۷ نسبت مولی کمپلکس سولفامتو کسازول با کلرید پالادیم (II) در دمای 45°C ..... ۸۹.....
- نمودار ۴-۸ کالیبراسیون ماده اولیه سولفامتو کسازول با کلرید پالادیم (II) ..... ۹۰.....
- نمودار ۴-۹ کمپلکس داروی تریمتوپریم و کلرید پالادیم (II) ..... ۹۰.....
- نمودار ۴-۱۰ داروی تریمتوپریم و کمپلکس ..... ۹۱.....
- نمودار ۴-۱۱ کمپلکس سولفامتو کسازول و کلرید پالادیم (II) در pH های مختلف ..... ۹۱.....
- نمودار ۴-۱۲ تغییرات پیوسته (روش جاب) برای تریمتوپریم با کلرید پالادیم (II) ..... ۹۴.....
- نمودار ۴-۱۳ نسبت مولی کمپلکس تریمتوپریم با کلرید پالادیم (II) در دمای 15°C ..... ۹۵.....
- نمودار ۴-۱۴ نسبت مولی کمپلکس تریمتوپریم با کلرید پالادیم (II) در دمای 25°C ..... ۹۵.....
- نمودار ۴-۱۵ نسبت مولی کمپلکس تریمتوپریم با کلرید پالادیم (II) در دمای 35°C ..... ۹۶.....
- نمودار ۴-۱۶ نسبت مولی کمپلکس تریمتوپریم با کلرید پالادیم (II) در دمای 45°C ..... ۹۶.....
- نمودار ۴-۱۷ کالیبراسیون ماده اولیه تریمتوپریم با کلرید پالادیم (II) ..... ۹۷.....
- نمودار ۴-۱۸ کالیبراسیون تریمتوپریم -سولفامتو کسازول 400/80 با کلرید پالادیم (II) ..... ۹۷.....
- نمودار ۴-۱۹ شکل کالیبراسیون قرص کوتریموکسازول با کلرید پالادیم (II) ..... ۹۸.....

- نمودار ۴-۲۰ کمپلکس داروی سولفامتوکسازول نیترات کبالت (II) ۹۸
- نمودار ۴-۲۱ سولفامتوکسازول و کمپلکس داروی سولفامتوکسازول نیترات کبالت (II) ۹۹
- نمودار ۴-۲۲ کمپلکس سولفامتوکسازول و نیترات کبالت (II) در pH های مختلف ۹۹
- نمودار ۴-۲۳ تغییرات پیوسته (روش جاب) برای سولفامتوکسازول و نیترات کبالت (II) ۱۰۱
- نمودار ۴-۲۴ نسبت مولی برای سولفامتوکسازول و نیترات کبالت (II) در دمای 15°C ۱۰۲
- نمودار ۴-۲۵ نسبت مولی برای سولفامتوکسازول و نیترات کبالت (II) در دمای 25°C ۱۰۳
- نمودار ۴-۲۶ نسبت مولی برای سولفامتوکسازول و نیترات کبالت (II) در دمای 35°C ۱۰۳
- نمودار ۴-۲۷ نسبت مولی برای سولفامتوکسازول و نیترات کبالت (II) در دمای 45°C ۱۰۴
- نمودار ۴-۲۸ کالیبراسیون برای داروی سولفامتوکسازول با نیترات کبالت (II) ۱۰۴
- نمودار ۴-۲۹ کمپلکس داروی تریمتوپریم و نیترات کبالت (II) ۱۰۵
- نمودار ۴-۳۰ داروی تریمتوپریم و کمپلکس تشکیل شده ۱۰۵
- نمودار ۴-۳۱ کمپلکس تریمتوپریم و نیترات کبالت (II) در pH های مختلف ۱۰۶
- نمودار ۴-۳۲ تغییرات پیوسته (روش جاب) برای تریمتوپریم با نیترات کبالت (II) ۱۰۸
- نمودار ۴-۳۳ نسبت مولی برای تریمتوپریم و نیترات کبالت (II) در دمای 15°C ۱۰۹
- نمودار ۴-۳۴ نسبت مولی برای تریمتوپریم و نیترات کبالت (II) در دمای 25°C ۱۰۹
- نمودار ۴-۳۵ نسبت مولی برای تریمتوپریم و نیترات کبالت (II) در دمای 35°C ۱۱۰
- نمودار ۴-۳۶ نسبت مولی برای تریمتوپریم و نیترات کبالت (II) در دمای 45°C ۱۱۰
- نمودار ۴-۳۷ کالیبراسیون کمپلکس ماده اولیه تریمتوپریم و نیترات کبالت (II) ۱۱۱
- نمودار ۴-۳۸ کالیبراسیون ماده اولیه سولفامتوکسازول - تریمتوپریم با نیترات کبالت (II) ۱۱۱
- نمودار ۴-۳۹ کالیبراسیون قرص کوتریموکسازول با نیترات کبالت ۱۱۲
- نمودار ۴-۴۰ کمپلکس داروی سولفامتوکسازول با کلرید آهن (III) ۱۱۲
- نمودار ۴-۴۱ داروی سولفامتوکسازول و کلرید آهن (III) و کمپلکس ۱۱۳
- نمودار ۴-۴۲ کمپلکس سولفامتوکسازول با کلرید آهن در pH های مختلف ۱۱۳
- نمودار ۴-۴۳ تغییرات پیوسته (روش جاب) برای سولفامتوکسازول با کلرید آهن (III) ۱۱۵
- نمودار ۴-۴۴ نسبت مولی کمپلکس سولفامتوکسازول با کلرید آهن (III) در دمای 15°C ۱۱۶
- نمودار ۴-۴۵ نسبت مولی کمپلکس سولفامتوکسازول کلرید آهن (III) در دمای 25°C ۱۱۷
- نمودار ۴-۴۶ نسبت مولی کمپلکس سولفامتوکسازول کلرید آهن (III) در دمای 35°C ۱۱۷
- نمودار ۴-۴۷ نسبت مولی کمپلکس سولفامتوکسازول کلرید آهن (III) در دمای 45°C ۱۱۸
- نمودار ۴-۴۸ کالیبراسیون سولفامتوکسازول با کلرید آهن (III) ۱۱۸
- نمودار ۴-۴۹ کمپلکس داروی تریمتوپریم با کلرید آهن (III) ۱۱۹

- نمودار ۴-۵۰ داروی تریمتوپریم، کلرید آهن (III) و کمپلکس ۱۱۹
- نمودار ۴-۵۱ کمپلکس تریمتوپریم با کلرید آهن (III) در pH های مختلف ۱۲۰
- نمودار ۴-۵۲ تغییرات پیوسته (روش جاب) برای تریمتوپریم با کلرید آهن (III) ۱۲۲
- نمودار ۴-۵۳ نسبت مولی کمپلکس تریمتوپریم با کلرید آهن (III) در دمای 15°C ۱۲۳
- نمودار ۴-۵۴ نسبت مولی کمپلکس تریمتوپریم کلرید آهن (III) در دمای 25°C ۱۲۳
- نمودار ۴-۵۵ نسبت مولی کمپلکس تریمتوپریم کلرید آهن (III) در دمای 35°C ۱۲۴
- نمودار ۴-۵۶ نسبت مولی کمپلکس تریمتوپریم کلرید آهن (III) در دمای 45°C ۱۲۴
- نمودار ۴-۵۷ کالیبراسیون تریمتوپریم با کلرید آهن (III) ۱۲۵
- نمودار ۴-۵۸ کالیبراسیون ماده اولیه سولفامتوکسازول-تریمتوپریم با کلرید آهن (III) ۱۲۵
- نمودار ۴-۵۹ کالیبراسیون قرص کو تریموکسازول با کلرید آهن (III) ۱۲۶
- نمودار ۵-۱ خروجی نرم افزار KIN FIT برای سولفامتوکسازول و کلرید پالادیم در دمای 15°C ۱۳۲
- نمودار ۵-۲ خروجی نرم افزار KIN FIT برای سولفامتوکسازول و کلرید پالادیم در دمای 25°C ۱۳۲
- نمودار ۵-۳ خروجی نرم افزار KIN FIT برای سولفامتوکسازول و کلرید پالادیم در دمای 35°C ۱۳۳
- نمودار ۵-۴ خروجی نرم افزار KIN FIT برای سولفامتوکسازول و کلرید پالادیم در دمای 45°C ۱۳۳
- نمودار ۵-۵ خروجی نرم افزار KIN FIT برای تریمتوپریم و کلرید پالادیم در دمای 15°C ۱۳۴
- نمودار ۵-۶ خروجی نرم افزار KIN FIT برای تریمتوپریم و کلرید پالادیم در دمای 25°C ۱۳۴
- نمودار ۵-۷ خروجی نرم افزار KIN FIT برای تریمتوپریم و کلرید پالادیم در دمای 35°C ۱۳۵
- نمودار ۵-۸ خروجی نرم افزار KIN FIT برای تریمتوپریم و کلرید پالادیم در دمای 45°C ۱۳۵
- نمودار ۵-۹ خروجی نرم افزار KIN FIT برای سولفامتوکسازول و نیترات کبالت در دمای 15°C ۱۳۶
- نمودار ۵-۱۰ خروجی نرم افزار KIN FIT برای سولفامتوکسازول و نیترات کبالت در دمای 25°C ۱۳۶
- نمودار ۵-۱۱ خروجی نرم افزار KIN FIT برای سولفامتوکسازول و نیترات کبالت در دمای 35°C ۱۳۷
- نمودار ۵-۱۲ خروجی نرم افزار KIN FIT برای سولفامتوکسازول و نیترات کبالت در دمای 45°C ۱۳۷
- نمودار ۵-۱۳ خروجی نرم افزار KIN FIT برای تریمتوپریم و نیترات کبالت در دمای 15°C ۱۳۸
- نمودار ۵-۱۴ خروجی نرم افزار KIN FIT برای تریمتوپریم و نیترات کبالت در دمای 25°C ۱۳۸
- نمودار ۵-۱۵ خروجی نرم افزار KIN FIT برای تریمتوپریم و نیترات کبالت در دمای 35°C ۱۳۹
- نمودار ۵-۱۶ خروجی نرم افزار KIN FIT برای تریمتوپریم و نیترات کبالت در دمای 45°C ۱۳۹
- نمودار ۵-۱۷ خروجی نرم افزار KIN FIT برای سولفامتوکسازول و کلرید آهن در دمای 15°C ۱۴۰
- نمودار ۵-۱۸ خروجی نرم افزار KIN FIT برای سولفامتوکسازول و کلرید آهن در دمای 25°C ۱۴۰
- نمودار ۵-۱۹ خروجی نرم افزار KIN FIT برای سولفامتوکسازول و کلرید آهن در دمای 35°C ۱۴۱
- نمودار ۵-۲۰ خروجی نرم افزار KIN FIT برای سولفامتوکسازول و کلرید آهن در دمای 45°C ۱۴۱

- نمودار ۲۱-۵ خروجی نرم افزار KIN FIT برای تریمتوپریم و کلرید آهن در دمای 15°C ۱۴۲
- نمودار ۲۲-۵ خروجی نرم افزار KIN FIT برای تریمتوپریم و کلرید آهن در دمای 25°C ۱۴۲
- نمودار ۲۳-۵ خروجی نرم افزار KIN FIT برای تریمتوپریم و کلرید آهن در دمای 35°C ۱۴۳
- نمودار ۲۴-۵ خروجی نرم افزار KIN FIT برای تریمتوپریم و کلرید آهن در دمای 45°C ۱۴۳

فصل اول

بررسی اجمالی تحقیق

۱-۱ بیان مسئله —

کمپلکسهای فلز-دارو از سال ۱۹۴۵ به عنوان پادزهر در درمان برخی بیماریها استفاده میشود این پادزهر بدون اینکه باعث کاهش فلزات سنگین بدن ما شود درون خون منتشر می شود فلزات واسطه، فلزات سنگین غیر ضروری هستند که به طور طبیعی در غلظت های کم در محیط وجود دارند.البته برخی از این فلزات در صنعت کاربرد دارند و کسانی که در معرض غلظت های بالای آن هستند متحمل بسیاری از بیماریهای جدی میشوند در اکثر این بیماریها این فلزات وارد جریان خون می شوند. غلظت این فلزات در خون یا اوره انسان می تواند از طریق لیگاند درمانی تعدیل شود. در این تحقیق به جهت بررسی توانایی فلز-کی لیت(دارو) ثابتهای پایداری ترکیبات مورد نظر تعیین شده است و سپس ثابت های ترمودینامیکی تعیین میگردد و سوال این است که آیا ترکیبات مورد نظر پایداری لازم را دارند یا خیر؟

۱-۲ اهداف تحقیق :

۱) ارائه روش مناسب جهت تهیه کمپلکس

۲) تعیین ثابت تعادل کمپلکس مورد نظر

۳) تعیین ثابت های ترمودینامیکی تشکیل کمپلکس

۴) کاربرد آن در صنایع دارویی کشو